

50^e Jaargang
Dinsdag 3 maart 2015

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

God woont in donkerheid

'Toen zeide Salomo: De HEERE heeft gezegd, dat Hij in donkerheid zou wonen' (1 Kon. 8:12).

Plechting is de ark des verbonds de tempel binnen gedragen. Priesters hebben haar neergezet in het heiligste deel van het heiligdom, de aanspraakplaats, of, zoals dat deel in de tabernakel heette, het Heilige der heiligen. Dat heiligste vertrek van de tempel is ook het donkerste vertrek. Daar zijn geen vensters in aangebracht. Er staan ook geen lampen. Alles is daar gehuld in donkerheid. En alsof het daarmee nog niet donker genoeg is, moest Salomo de ark ook nog laten neerzetten onder de vleugelen van de in die aanspraakplaats aangebrachte houten cherubs (1 Kon. 6:22; 8:6).

Salomo heeft begrepen waarom dat zo moest. Hij heeft het zojuist nog eens bevestigd gezien. Dat was toen de priesters de heilige ark hadden binnen gebracht en op haar plaats neergezet. Toen vervulde de heerlijkheid des Heeren de tempel. De Heere daalde neer en nam Zijn intrek in het heiligdom en Hij bracht de heerlijke lichtglans van de hemel met Zich mee. Maar geen mens kan voor die openbaring van hemelse heerlijkheid bestaan. De machtige glans moet elk schepsel verzengen.

Daarom gebeurde er nog iets anders. Zoals dat ook gebeurde bij de ingebruikneming van de tabernakel in de woestijn – we lezen ervan in Ex. 40 – daalt ook de wolk neer en vervult de tempel. Die wolk is nodig om het verzengende licht te temperen. En zo is het gebeurd, dat de priesters, die nog in de tempel waren, haastig naar buiten moesten komen, omdat een langer verblijf in de tempel voor hen onmogelijk was. Zo horen de heerlijkheid en de wolk bij elkaar. Althans, zolang mensen zondaren zijn. Zo is er enerzijds licht en daardoor openbaring en anderzijds duisternis met daardoor verberging. De Heere maakt Zich bekend en Israël mag zich in Zijn openbaring verheugen. Maar tegelijk moet Israël beseffen dat God een God is Die Zich verborgen houdt, zoals ook Jesaja dat zegt (45:15).

Trouwens, het is niet zonder bedoeling, dat de Heere tegen Mozes zei, dat Hij in een dikke wolk tot Israël zal spreken (Ex. 19:9). Zo gebeurde het ook. Want toen Mozes de berg beklimde zag het volk dat van verre stond, dat hij naderde tot de donkerheid waarin God was (Ex. 20:21). Ook David heeft van die donkerheid geweten. Hij zegt (Ps. 18:10), dat er donkerheid onder Gods voeten was en in een andere psalm (97:2) horen we, dat God omringd is door wolken en donkerheid.

O zeker, de Heere is zo nederbuigend goed, dat Hij Zich heeft willen openbaren en dat Hij daartoe het licht deed opgaan

in deze duistere wereld. Hij is het ook, die duistere harten verlicht en mensen tot kinderen des lichts maakt. Maar dat mag ons niet doen vergeten dat er ook die 'donkere kant' is. God woont ook in donkerheid.

Het is zoals de enige verstandige vriend van Job zei: 'Zie, God is groot, en wij begrijpen het niet; er is ook geen onderzoeking van het getal van Zijn jaren' (Job 36:26). Er is ook geen doorgronding van Zijn verstand (Jes. 40:28).

God doet Zich kennen. Met name in en door Christus doet Hij dat. Zonder die genadige Zelfopenbaring zou geen mens Hem kunnen kennen en behouden worden. Maar laten we wel voorzichtig zijn. Er blijven grenzen, die wij in acht moeten nemen. God zegt niet alles wat Hij zou kunnen zeggen. Voor veel daarvan bestaan trouwens geen woorden. En als er wel woorden voor zouden zijn, zouden we er nog niets van begrijpen. Het gaat ons begrip ver te boven.

Daarom past ons bescheidenheid. Altijd zal er eerbied moeten zijn in ons spreken over en ook tot God. Eerbied, terughoudendheid, schroom. Ons past niet de pretentie van hen die alles menen te kunnen verklaren. Het zal een keer zover moeten komen, dat onze mond gestopt wordt en dat we gaan zwijgen. Er zijn vragen, zeker als Gods weg in de zee is. Bange vragen kunnen kwellen. Lang niet altijd geeft de Heere rekenschap van Zijn daden. Moet Hij dat dan doen? Of kunnen we Hem toch wel vertrouwen, ook als we Hem niet begrijpen? Kunnen we er rust in vinden, dat de God, Die in Christus Zijn genadelicht deed opgaan, ook Degene is, Die in de donkerheid woont? God is God. Meer hoeft ik niet te weten dan alleen nog dit: Deze God is in Christus mijn God, door tijd noch eeuwigheid te scheiden. Ter dood toe zal Hij ons geleiden.

P. den Butter

Je geweten of je leven!

Je hoort dat vreemde woord weleens in de kerk: consciëntie. We komen het onder andere tegen in de Catechismus (zondag 23) en in het Avondmaalsformulier (3e punt van de zelfbeproeving). In onze taal heet dat 'het geweten'. Het Latijnse woord 'consciëntie' betekent letterlijk: 'mee-weten'. Zo wordt dat stemmetje in ons genoemd. Het geweten 'weet mee'. Dat waarschuwt ons als we verkeerde dingen (willen) doen. En als je geweten spreekt, dan kun je twee dingen doen. Je kunt er naar luisteren of je kunt er overheen leven. De Bijbel zegt dat er mensen zijn die hun geweten 'met een brandijzer toeschroeien'. Maar dat is levensgevaarlijk. Als je tegen beter weten in de zonde doet. Als je over de waarschuwingen heen leeft. Dat kost je je leven. En daarom: je geweten of je leven!

Daniël houdt een toespraak of -beter gezegd- een preek tegen koning Belsazar. In die preek herinnert Daniël de koning aan zijn grootvader Nebukadnezar. Hoe machtig hij was. Maar toen werd hij hoogmoedig. En toen heeft de Heere op een ontzagelijke manier ingegrepen. Toen is die grote koning Nebukadnezar zijn verstand kwijtgeraakt en is een beest gelijk geworden. En dan spreekt Daniël Belsazar aan en beschuldigt hij hem ervan dat hij over deze dingen heeft heengeleefd. Je hebt er geen lering uit getrokken. Je hebt je leven niet gebeterd. Er is geen bekering gekomen, integendeel. En zo hoort deze man voor de laatste keer het Woord van God. En als hij straks gedood wordt en voor eeuwig verloren gaat, dan kan Belsazar niet zeggen dat hij het niet geweten heeft en dat hij niet gewaarschuwd is. in het slot van dit hoofdstuk lezen we hoe er op een aangrijpende manier een einde komt aan deze spottende koning.

Laten we nu oppassen dat we niet denken: 'ach ja dat was Belsazar'. Net zoals we kunnen denken: 'ach ja dat was Charlie Hebdo. Dat waren spotters'. Maar laten we onszelf afvragen wat

dit ons te zeggen heeft. Want de Heere houdt ons in deze Belsazar wel een spiegel voor. En al zijn er veel punten van verschil aan te wijzen, er zijn ook zeker punten van overeenkomst. Want de geschiedenissen in de Bijbel zijn ons niet overgeleverd als een verhaal alleen. Nee de Heere wil er ons iets mee leren.

En hier wordt ons het waarschuwend voorbeeld voorgehouden van een mens die maar blijft vasthouden aan de zonde en maar blijft volharden in het kwaad. En dat ondanks de waarschuwingen en ondanks de voorbeelden die hij in zijn leven gehad heeft. Belsazar heeft het meegemaakt, of in ieder geval heeft hij er over horen vertellen, wat er met zijn grootvader Nebukadnezar is gebeurd. Hij heeft het van dichtbij in zijn familie meegemaakt dat er met God niet te spotten valt. Zijn eigen opa heeft als een beest in het veld gelopen. Met lange haren en nagels als klauwen. En toch, ondanks dat hij het wist. Tegen beter weten in is hij toch in de voetsporen van zijn opa gegaan.

Nu heeft God gesproken. Nu heeft God gewaarschuwd. Nu heeft God aan Belsazar laten weten: *Ik ben God en niemand meer.* Maar Belsazar heeft zich willens en wetens tegen God verzet. En hij heeft het zelfs aangedurfd om de vaten uit de tempel van deze God te nemen en daarmee te spotten. Dan heeft hij het toch helemaal aan zichzelf te danken als hij verloren gaat? Dan heeft hij door zijn goddeloos gedrag toch zijn eigen graf gegraven?

Jawel. Maar, als we dat zo zeggen, laten we dan niet alleen aan Belsazar denken. Want nogmaals, de Heere laat ons in Zijn Woord, ook in deze geschiedenis en in deze Belsazar in een spiegel kijken.

Wie van ons is er bezig om zich tegen de roepstemmen van God in te verharderen? Hoe vaak heeft de Heere het niet tegen ons gezegd: *bekeert u, waarom zoudt ge toch sterven?* Hoeveel geschiedenissen uit de Bijbel hebben wij al gehoord, waaruit overduidelijk blijkt dat er met God niet valt te spotten? En deze geschiedenissen en de oproepen tot bekering die zijn door de Heere onderstreept met roepstemmen. Je hebt het wellicht meegemaakt. Een aangrijpend sterfgeval. Of je hebt zelf een ongeluk gehad. En de schrik zat er goed in. En je hebt een poosje voorzichtig aan gedaan met de auto of met de scooter. Maar inmiddels is de schrik verdwenen en je bent het alweer bijna vergeten. En je hebt je hart niet vernederd. En je bent toch niet tot bekering gekomen. Noem ik jouw naam? Doe jij dat, over je geweten heenleven? En dat terwijl je weet dat je leven zomaar ineens voorbij kan zijn! En het komt nooit meer terug. Daarom: je geweten of je leven!

M.A. Kempeneers
makempeneers@kliksafe.nl

*Daniël 5:22
En gij, Belsazar,
zijn zoon! hebt uw
hart niet vernederd,
althoewel gij dit alles
wel geweten hebt.*

Gods werk is blijvend.

DL hoofdstuk 5 art. 8

Wanneer aan een jongen of een meisje gevraagd wordt: wat staat daar naast de preekstoel? Dan is het antwoord: dat is het doopvont. Er wordt water in gedaan wanneer kinderen gedoopt moeten worden. Een juist antwoord met een onderstreping wat bijzonder ouderen niet moeten vergeten.

Kinderdoop

Van het staan, en dat kan al vele jaren zijn, van het doopvont gaat een roep en een getuigenis van God uit. De Heere eist de doop van de kinderen. Gelijk onder Israël de besnijdenis. Nalatigheid houdt wat in. Het getuigen van God is treffend, sprekend. De Heere wil Zijn verbond verzegelen en waar Zijn Woord van spreekt zichtbaar tonen in het doopwater. Onze onreinheid wordt aangewezen en de reiniging alleen door het bloed van Jezus Christus. De aansporing tot het gebed om het verstaan en het kennen, mag niet ontbreken. Het mag niet alleen spreken in het doop uur, gelijk dit op de avondmaalszondag het geval kan zijn. Voor de doopouders en eventuele familieleden, voor de gemeente behoort te leven wat de Heere doet. Wat Hij dan Zijn dienaar laat doen. Openlijk in de gemeente en zichtbaar voor iedereen. We zingen toch: Het verbond met Abraham Zijn vrind, bevestigt Hij van kind tot kind. Laat niemand meegevoerd worden met de gedachte dat de kinderdoop onbijbels is. Men zegt: de kinderdoop komt niet voor, dus is het onbijbels. Dit gaat te ver. Wanneer bijzonder in het boek Handelingen gesproken wordt over dopen en het hele huisgezin is er bij betrokken, dan staan kinderen daar niet buiten. Vanuit de Schrift kan aangewezen worden dat bij de benaming huisgezin ook de kinderen behoren. Nu

bij de opkomst van de Refo- baptisten wordt nog al eens gewezen op Bunyan. Bunyan was inderdaad een baptist. Maar wat lezen we van hem: het is de liefde en niet de doop, die ons aan de wereld doet zien dat wij discipelen van Christus zijn. We worden het niet door de doop gemaakt. Met nadruk zegt hij, hoewel hij de doop ziet als een instelling van God, dat hij er geen afgod van maakt. Voor Bunyan was verschil in beoordeling van de waterdoop geen verhindering voor gemeenschap. Bunyan was niet uit op een splijtzwam, wat vandaag wel anders is.

Drie-eenheid

Nog een zaak is van betekenis. De doop staat niet los van Gods verbond. En dat verbond spreekt van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, de heilige Drie-eenheid. Komt die benaming letterlijk voor? Nee, en toch met erkenning, dank en vreugde gebruikt. Laat het werk van de drie-enige God voor ons leven en spreken. Daarin zich biddend te verdiepen is van betekenis voor eigen leven van gemeenteleden en buitenkerkelijken. Het oecumenisch belijdenisgeschrift van Athanasius, bisschop van Alexandrië, geschreven in het jaar 333 na de geboorte van Christus, is niet verouderd en is niet voor verbetering vatbaar. De belijdenis is van fundamentele betekenis. De eerste drie artikelen zeggen ons al zeer veel. Zo wie wil zalig zijn, die is voor alle dingen nodig, dat hij het algemeen geloof houde. Zo iemand dit niet geheel en ongeschonden bewaart die zal zonder twijfel eeuwig verloren gaan. Het algemeen geloof is dit: dat wij de Enige God in de Drieheid en de Drieheid in de Eenheid eren. Nader wordt dit uiteengezet en het laatste artikel zegt: Dit is het algemeen geloof; hetwelk, indien iemand het niet getrouw en vast gelooft, die zal niet zalig kunnen worden. Krasse taal. Het gaat te ver. Dat zijn geluiden die vandaag worden opgevangen. Spreek tot ons zachte dingen. Dat lijkt 'in ' te zijn. Maar het

is tegen de Schrift en de praktijk van de godzaligheid. De hartelijke liefde tot de drie-enige God en hun werken. Wat in de artikelen 8 en 9 van de Ned. Gel. Bel. staat zegt ons veel. Met nadruk staat in art. 9, terugwijzend op wat in art. 8 staat: Dit alles weten wij zo uit de getuigenissen der Heilige Schrift alsook uit hun werkingen en voornamelijk uit degene die wij in ons gevoelen. Dit laatste is doorslaggevend. Beslist niet. Bevestigend, verzegelend, vertroostend, aanbeddend. Geloof en gevoel gaan samen. Onderwijs en ervaring. Hierbij kan betrokken worden wat op de weg naar Emmaüs gebeurde. De Emmaüsgangers zeiden: Was ons hart niet brandende in ons als Hij tot ons sprak op de weg en als Hij ons de Schriften opende? (Lukas 24:32). Om zo te preken wil de drie-enige God geboden zijn en in de bank mag gevraagd worden om een brandend hart. Gaat het in de Leerregels om het werk van de drie-enige God, dan lezen we dat dit werk bewaard wordt tot het einde. De gelovigen worden beveiligd tot de grote dag die spreekt van de eeuwige zaligheid. Gods kinderen kunnen zich er zomaar niet bij neerleggen. Men weet, ziet en beleeft dat men leeft op vijandelijk grondgebied. Men maakt op onderscheiden wijze kennis met de drie-voudige vijand: satan, wereld en eigen vlees. Men komt zelfs op de zeef van satan. Vrees, bevreesd zijn, zijn geen vreemde zaken. Het alleen zijn kan aangrijpen. Het 'o Heere help, gedenk' is niet vreemd. De Heere verzekert: Mijn onbezweken trouw zal nimmer de val gedogen, maar Mijn gerechtigheid u, jou, naar Mijn woord verhogen.

Vrije gunst

Wordt in artikel 7 gewezen op de beleving van geestelijke zaken. Gewild door God de Heere en zo gewild naar Zijn wil. De beleving, de levenservaring, de levenskennis en de genieting ervan mag niet leiden tot menselijke verheffing. Het kan gaan leven, zelfs doorwerken. Dat kan bijzonder bij een predikant of

ouderling voorkomen. Zij staan voor-
aan in de dienst van de Heere. Hun
plaats in de gemeente kan veel doen en
de omgang met de gemeente. Met de
schouderklopjes. Zelfs na ontvangen
genade is het gist van zelfverheffing,
van zelfbehaging, niet geheel weg.
Echter de Heere geeft de beleving van
de waarachtige bekering als de opstan-
ding van de nieuwe mens er mag zijn,
dan is steeds het gebed om doorwer-
king en te kennen wat de Heere tot
Paulus sprak: Mijn genade is u genoeg
en Mijn kracht wordt in zwakheid
volbracht. Van harte wordt beleden:
Alle roem is uitgesloten, onverdiende
zaligheid, het ik van mijn God geno-
ten, ik roem in vrije gunst alleen. Gaat
het daarheen en al meer, dan blijft de
vrucht niet uit in de gemeente. Wat
een kracht, wat een troost is het: de
getrouwe God laat niet varen het werk
van Zijn handen. Niets ligt vast in of
door de hand van de gelovige, maar wel
door de handen des Heeren. De Heere
zegt tot versterking: Zie, Ik heb u in
de beide handpalmen gegraveerd. Uw
muren zijn steeds voor Mij (Jes. 49:16).
De verkiezende liefde des Vaders in
Christus Jezus triomfeert en zo Zijn
genade. De Remonstranten leren dat
de voleinding van Gods werk in de
gelovigen geen vrucht is van Gods
verkiezing, maar een voorwaarde is van
het nieuwe verbond, die de mens voor
zijn beslissende verkiezing en recht-
vaardiging, door zijn vrije wil moet
volbrengen. Wanneer dit zo was, dan
stond alles wankel voor God de Heere
en de gelovige. Een leven in onzeker-
heid en geen uitzicht, geen vastheid
gericht op de toekomst. Welk een rijke
belijdenis lezen we in het Woord en
zo in de Leerregels. Er kan en moet
beleden worden. Er is en blijft genadige
barmhartigheid Gods. Met overtui-
ging schrijft Paulus: Evenwel het vaste
fundament Gods staat, hebbende dit
zegel: de Heere kent degenen die de
Zijnen zijn (2 Tim. 2:19). Calvijn heeft
geschreven: Hoewel de zwakheid van
ons vlees zeer groot is, nochtans zo zijn
de uitverkorenen buiten gevaar omdat
hun vastigheid niet hangt aan hun
eigen kracht, maar zij zijn in God ge-
grond. Wie daarbij leeft en het daarvan
hebben moet, wil graag troost putten
uit Psalm 89 en van harte zingen in
de kerk de verzen 1 en 8. Wat kunnen
Psalmen veel vertolken. Die lief'lijk
zijn en harten treffen. Iemand zei
eens: Ik ga ook voor het zingen van
de Psalmen naar de kerk.

Gods raad

In verband met de onwankelbaarheid,
de eeuwige zekerheid, wordt gewezen
op de Raad van de Vader. De Heilige
Schrift spreekt veel over de raad van
God. Op onderscheiden wijze en onder
verschillende omstandigheden wordt
erop gewezen. Niet alles wat de raad
des Heeren inhoudt wordt meegedeeld.
Mozes zegt: De verborgen dingen zijn
voor de Heere onze God, maar de
geopenbaarde zijn voor ons en voor
onze kinderen tot in eeuwigheid om te
doen al de woorden dezer wet (Deut.
29:29). Het is een wonder dat in het
Woord gesproken wordt over Gods raad
en daarop gewezen wordt. Dat de Heere
veel voor Zichzelf houdt, mag niet
betwist worden. Wat de Heere heeft be-
kendgemaakt bevat zoveel dat we er ge-
noeg aan hebben voor onderwijs, voor
kracht, tot troost voor leven en sterven
en zekerheid. Met volle zekerheid staat
beschreven: Mijn raad zal bestaan en Ik
zal Mijn welbehagen doen (Jes. 46:10).
Hier staat de zaligheid van zondaren
niet buiten. Die zaligheid staat zelfs
onwankelbaar vast. Niets kan Zijn
hoog besluit ooit keren. Het blijft vast,
van geslacht tot geslacht (Ps. 33). Dat
Godsbeeld geeft de Heilige Schrift. De
moderne theologie geeft een ander
beeld. Men spreekt van een verande-
rende God. Een veranderende God is
een menselijke God. Laten theologen
de moderne theologie en wat ermee
verbonden is ver van zich houden. Het

werkt verkeerd, misleidend, bedrieglijk.
Het is geen vrucht van de leiding of
verlichting van de Heilige Geest.

Belofte

Nu wordt er van de Vader ook gezegd
dat Zijn belofte niet verbroken kan
worden. Over de belofte van de Heere
is al heel wat gesproken, gediscussieerd
of geschreven en dan voor wie zijn ze.
Er is opgemerkt: alle beloften van God
zijn voor de Zijnen. Gods kinderen zijn
immers de kurken waarop de wereld
meedrijft. Sterk is de uitdrukking: er is
geen enkele belofte voor een onbekeer-
de. Bekend is ook het volgende: Het is
de plicht van allen die het Evangelie ho-
ren om op de belofte van het Evangelie
te pleiten en haar aan te grijpen opdat
ze daardoor blijken mogen hebben
dat ze kinderen der belofte zijn en dus
ook kinderen Gods door het geloof
in Christus Jezus. Beide opvattingen
kunnen leiden tot een bepaalde hou-
ding. Afwachting of activiteit. Gaat het
over Gods beloften, laat de rijke inhoud
ervan spreken met de overtuiging dat de
Heere dit geven wil aan missers. Waar
de belofte van spreekt wordt toch door
de zonde gemist. Spreekt dit, dan wordt
geleefd bij Psalm 81:12. Dan zijn ou-
deren en jongeren missers en bedelaars
bij Gods genadetroom. Laat bijzonder
ambtsdragers elkaar daarin verstaan en
kennen. Gaat het om die eenheid?

M.C. Tanis

Van de redactie

Ontmoetingsdag Werkendam

We geven u de datum door, dan kunt u die noteren: D.V. zaterdag 11 april. Het
onderwerp zal zijn: "Gods werk voor en in de mens." Romeinen 8:30. Sprekers:
Ds. K. Hoefnagel, ds. A. Hoekman, ds. A. v.d. Zwan en prof. dr. A. Baars.

COGG

D.V. 23 april 2015 jaarlijkse conferentie "Een christen als vreemdeling
in de 21e eeuw." Informatie en aanmelding drs. I.A. Kole, secr. COGG
0182-362588 (i.a.kole@hetnet.nl))

LCJ

Er worden twee huwelijksconferenties belegd.
Nadere informatie: madevries@lcj.nl of www.lcj.nl

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 17 maart 2015. Kopij
graag binnen donderdag 5 maart.

AvH

LATZEL

Deze dominee, die een grote gemeente in de stad Bremen dient, heeft een preek gehouden over Richteren 6:25-27; de tekst handelt over Gideon, die het altaar van Baal moet afbreken. Het staat in zijn geboorteplaats Ofra en het is nota bene van zijn vader. Deze dominee heeft gewoon zijn Bijbel gelezen en daar een preek over gemaakt. Hij heeft in ieder geval ontdekt dat Gideon weliswaar een nieuw altaar moet bouwen, maar dat hij eerst (!) het afgodsaltaar moet afbreken. Het is indrukwekkend op welk een duidelijke manier hij deze zaken heeft verwoord. U kunt de preek naluisteren op internet. Hij zegt de dingen ietwat uitdagend en hij calculeert van tevoren alle bezwaren tegen zijn preek al in en hij ontzenuwt deze. Welke conclusies verbindt Latzel dan aan deze tekst? Dat bijvoorbeeld de Islam een afgodendienst is, en de Boeddacultus eveneens en dat dit allemaal niets te maken heeft met de dienst van God. Er is maar één God. Voor ons een bekende waarheid. Bij de massa echter zeer omstreden. En dus kreeg hij het zwaar te verduren. De officiële theologie van de Evang. Kirche Deutschland fulmineerde tegen zijn preek, ook tegen de dominee zelf. Zelfs het parlement van de deelstaat Bremen veroordeelde de preek en vroeg om maatregelen. Iemand merkte op: "Es ist die Frage nicht mehr, ob der Islam zu Deutschland gehört. Die Frage ist, ob das Christentum noch zu Deutschland gehört". Schokkend!

Wie kennis neemt van de commotie over deze zaak, krijgt de indruk dat de dagen van Luther herleven. Het ging Luther zeker om een andere zaak, maar de stijl van Luther is terug in deze man. Al vele jaren heb ik de wens dat er, ook onder ons, eens een Luther zou mogen opstaan. Iemand, die in de geest en de kracht van Luther (en van Elia enz.) gewoon eerlijk zou zeggen hoe het is. Ik ben er diep van overtuigd dat we ook in Nederland en in de CGK mensen nodig hebben, die hameren op de deuren van de kerk. Deze dominee heeft de moed om de dingen eens een keer eerlijk te zeggen. Hij zal verder op sommige punten wel anders denken dan wij, maar dit verbindt in deze dagen. Ik heb het vaste voornemen om te zijner tijd naar Bremen te reizen om met hem te spreken.

Enkele conclusies:

Het is aangrijpend dat kerk en staat in Duitsland, zo ver weg zijn dat men deze waarheid helemaal kwijt is. Gelukkig heeft de Reformatie onder ons meer invloed gehad dan bij onze Oosterburen; ik bedoel dan de Reformatie van Calvin met name. Onder ons zijn de

Latzel is een dominee uit Bremen. U zult ongetwijfeld al meer over hem gelezen hebben. Mijn artikel zou deze keer gaan over Ds. Doornenbal; dat komt later nog een keer. Maar een andere dominee staat momenteel in het brandpunt van het nieuws, namelijk deze Duitse Pfarrer. Ik geef hem nu voorrang.

gedachten van ds. Latzel (nog) gemeengoed, al zijn er andere onderwerpen, die onder ons ook verdeeldheid geven. Maar het is toch heel ernstig, dat een volk en een overheid denken dat Christendom en Islam hetzelfde bedoelen. Die gedachte stuurt ook het denken in Nederland over de Islam. Kerk en Staat vallen over onze vorm van Bijbeluitleg. Men bemoeit zich met de exegese van de Bijbel. Terecht hebben heel velen in Duitsland al uitgesproken dat de staat dat nooit doen mag. Maar het gebeurt en het gaat gebeuren. Minister Bussemaker wil bijvoorbeeld haar "ambassadeurs" exegetische bevoegdheden geven. Deze moeten ons een andere kijk op de Bijbel bijbrengen! Dat gaat heel ver. Zo zegt het parlement van Bremen: deze Bijbeluitleg kan niet langer. Een tweede gegeven in dit verhaal is dat Latzel heel veel steunbetuigingen krijgt. Zijn eigen gemeente staat achter hem. Dat is iets om blij mee te zijn. Maar ik vrees dat velen denken dat hij polariserend werkt. Dat hoor je onder ons ook vaak om je heen. De Toleranten hebben de toekomst. Probeer altijd iedereen vast te houden. Gelukkig spelen onder ons deze tegenstellingen niet. Maar er zijn voorbeelden te geven van zaken, die ook ons bedreigen. Ik geef één voorbeeld, van een wat andere orde: een samengaan met de GKV kan niet als we de eenheid binnen onze eigen kerken willen vasthouden. Er zijn echter anderen, die denken dat dit wel kan. Binnen de GKV bestaan echter zoveel verontrustende verschijnselen (evenals ook onder ons), dat deze een bedreiging vormen voor de eigen interne eenheid! Dit als voorbeeld. Er zijn verder meerdere predikanten die uitspraken deden, die hen duur kwamen te staan. Ik denk aan ds. Vlietstra uit Katwijk en onder ons ds. Kempeneers. Zulke verschijnselen en voorvallen zullen zich steeds meer gaan voordoen. Wij moeten daar op voorbereid zijn. In dit verband wordt het dan toch belangrijk dat we mannen als Luther en Calvin voor ogen houden. Maar het wordt ook tijd dat we een gezamenlijk standpunt bepalen en dat we het proces van afbrokkeling een halt toeroepen. Dat zou bijvoorbeeld heel makkelijk kunnen gebeuren als we spreken over homoseksualiteit. Ik ben overigens heel dankbaar dat door de voorstellen van Bussemaker heel veel positieve stellingen zijn betrokken. Ik heb dankbaar kennis genomen van wat RD en VGS hebben geantwoord. Dit zijn geestelijke zaken. Denk aan het vermaan van Gethsemané: Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak.

P. Roos

Christus en de Samaritaanse vrouw (10)

Onze vaders hebben op dezen berg aanbeden; en gijlieden zegt, dat te Jeruzalem de plaats is, waar men moet aanbidden. Jezus zeide tot haar: Vrouw, geloof Mij... (Johannes 4 : 20-21a)

In gedachten zien we haar staan - de Samaritaanse vrouw. Dichtbij de Jakobsbron, waaruit ze zojuist water geput heeft. Die Jakobsbron lag aan de voet van de berg Gerizim. Nu zien we hoe ze met haar vinger wijst in de richting van die berg. En we horen haar zeggen: 'Onze vaders hebben op deze berg aanbeden'.

Gerizim of Jeruzalem

Om die opmerking te begrijpen, moeten we een ogenblik terug naar de periode direct na de ballingschap. Nadat een rest van Israël uit de ballingschap is teruggekeerd, is men begonnen met de herbouw van de tempel. Op zeker moment hebben toen de Samaritanen - een mengvolk van achtergebleven Joden en heidenen - gevraagd of ze mochten meehelpen aan de tempelbouw. Maar dat is hun geweigerd. En toen hebben de Samaritanen uiteindelijk zelf een tempel gebouwd. Op de berg Gerizim.

Op die berg hebben zij vele jaren lang 'aangeboden'. Het is belangrijk om te bedenken dat het woord 'aanbidden' hier de hele openbare Godsdienst aanduidt. De vrouw zegt dus: Op de Gerizim hebben onze vaders geofferd. Daar hebben ze de grote feesten gevierd. Daar hebben ze God in het openbaar plechtig gediend.

Dan gaat de vrouw verder: 'En gijlieden - de vrouw bedoelt: het volk van de Joden waartoe ook de Heere Jezus naar Zijn menselijke natuur behoorde - zegt, dat te Jeruzalem de plaats is, waar men moet aanbidden'.

De Samaritaanse vrouw wijst dus op een tegenstelling: De Samaritanen dienen God op de Gerizim. En de Joden dienen God op de tempelberg in Jeruzalem. De vraag die daar achter ligt, is: Waar wil God nu aanbeden worden? Op de berg Gerizim? Of te Jeruzalem?

Vraag van een ontwaakt geweten

Waarom stelt deze vrouw op dit moment deze vraag? Maakt ze gebruik van een afleidingsmanoeuvre? Wil ze ervoor zorgen dat het gesprek niet langer gaat over haar verzondigde leven? Sommige uitleggers hebben de woorden van de Samaritaanse zo uitgelegd.

Maar Hutcheson wijst die opvatting met kracht af. Hij benadrukt dat het geweten van de Samaritaanse vrouw ontwaakt is. Juist daarom laat ze geen gelegenheid onbenut om te vragen naar de weg der zaligheid. Nu ze in gesprek is met een onbekende Profeet, stelt ze Hem de vraag waar God gediend wil worden.

Hutcheson tekent aan: 'Als mensen ernstig zijn over de vraag hoe ze de hemel zullen beërven, zullen ze zich inspannen om de juiste weg te weten. En ze zullen geen gelegenheid onbenut laten om licht te krijgen in deze zaak'. De vraag dient zich aan, of wij al zo bezet werden met de vraag hoe we zalig zullen worden.

De wet

Maar tegelijk blijkt ook nog iets anders. De overtuiging van de Samaritaanse vrouw is namelijk 'in het eerst zeer wettisch geweest'. Duidelijk wordt zichtbaar dat die 'haar veeleer uitdreef tot haar werken en plichten, dan tot Christus' (Ralph Erskine).

Nee, dat ligt niet aan Christus' onderwijs. Dat is de schuld van de Samaritaanse vrouw zelf. Als zij door Christus overtuigd wordt van zonde, vlucht ze niet tot Christus als Zalmaker van zondaren. Integendeel, ze neemt haar toevlucht tot plichten en werkzaamheden. De Samaritaanse wil proberen zelf de schuld van haar verzondigde leven af te betalen. En dáárom wil ze weten, waar ze God moet 'aanbidden'.

We zien hier, 'dat het de wet of de eerste man is, waarop een ontwaakt geweten in het eerst ziet' (Ralph Erskine). Nee, als de Heere een zondaar van zijn zonde gaat overtuigen, is zo iemand niet genegen om zich maar voetstoots aan de Heere over te geven. Met heel ons natuurlijke hart zijn we erop tegen om als een verloren zondaar door vrije genade zalig te worden.

En dat blijkt hierin, dat een overtuigde zondaar toch met de wet in de hand zal proberen zalig te worden. In reactie op het zien van zijn zonden neemt hij zijn toevlucht tot allerlei 'werken': het gebed, het belijden van zijn schuld, Bijbelstudie, ernst, tranen, een koerswijziging in het leven. Maar hoe goed al die dingen op zichzelf ook zijn, ze zullen onze hemelhoge schuld tegenover God nooit kunnen afbetalen.

Christus' zondaarsliefde

Het is déze weg van eigengerechtigheid die de Samaritaanse vrouw inslaat in vs. 20. Wat de Heere Jezus in het vervolg zal doen, is ook deze weg afsnijden. Want Christus' zondaarsliefde is zo groot, dat Hij er een ontdekte zondaar of zondares niet voor over heeft om dodelijk te verongelukken in het gebergte van zijn eigengerechtigheid.

Laten we nog even letten op de manier waarop de Heere Jezus de vrouw aanspreekt: 'Vrouw, geloof Mij'. Nee, dat is hier geen bevel, maar een vriendelijke vraag om vertrouwen. Zeker, de Heere Jezus zou met gezag kunnen spreken: 'Voorwaar, voorwaar, zeg Ik u'. Maar hier doet Hij iets anders. Hij buigt opnieuw tot onder de Samaritaanse vrouw. Hij dringt erop aan dat zij Hem haar vertrouwen geeft: 'Geloof Mij'.

A.J.T. Ruis

De bruiloft des Lams.

De vorige keer zijn we al ingegaan op een opmerking uit een preek, die als volgt luidt: Als je hier geen avondmaal kunt houden, dan kun je dat in de hemel ook niet. In mijn antwoord begon ik met de opmerking dat er in de hemel geen Avondmaal wordt gevierd in de zin zoals we dat hier doen. Het Avondmaal is immers teerkost op de weg naar het beloofde land en dient tot versterking van het geloof dat daar niet meer versterkt behoeft te worden. Zo'n opmerking van mijn kant kan als flauw beschouwd worden, maar aangezien de vraagsteller om een duidelijk antwoord vroeg, wilde ik dit eerst voor alle duidelijkheid maar even gezegd hebben. Hiermee ben ik echter (voorlopig) nog niet klaar. Want in Openbaring 19 vers 9 wordt van de hemelse zaligheid gezegd: Zalig zijn zij, die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft des Lams. Dus toch viering van het Avondmaal? Niet, zoals de Kerk dat hier, in het strijdperk van het leven doet. Maar wel in de zin van een aanzitten aan de tafel, zoals een gezin des avonds na gedane arbeid rust vindt rondom de tafel. Het is ook nog eens een feestdis. De eeuwige toekomst van Gods Kerk is als een bruiloft. De Bruidegom, de Koning van de Kerk, is daar verenigd met Zijn Bruid, de Kerk. Zoals nu de Heere Jezus het "grotelijks begeerde" (Lukas 22 vers 15) om met de Zijnen het pascha te eten, zo verlangt Hij als een ware Bruidegom ook naar de dag van het eeuwig aanzitten aan de bruiloft, dat met recht Zijn bruiloft, de bruiloft des Lams genoemd kan worden. Van dat verlangen sprak Hij ook in de nacht waarin Hij het Heilig Avondmaal instelde: "Want Ik zeg u, dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het Koninkrijk Gods", Lukas 22 vers 16.

En nu kom ik tot de eigenlijke vraag die ter bespreking aan ons werd voorgelegd. Wie zal daar aanzitten: Is dat een ieder die ook hier aan de Avondmaaltafel gezeten heeft? Of zullen er daar ook zijn die hier nooit deelgenomen hebben aan de dis des verbonds? Mijn antwoord op de eerste vraag is: nee en mijn antwoord op de tweede vraag is ja.

Wordt elke avondmaalsganger zalig? Zonder over het hart van avondmaalsgangers te oordelen (wat niet mag), kunnen we wel het volgende zeggen: de scheidslijn tussen hen die God in waarheid liefhebben en degenen die het ware geloof niet deelachtig zijn loopt dwars door de kerk, dwars door kerkelijke ambtsdragers en ook dwars door de deelnemers aan het Heilig Avondmaal heen. Denk bijvoorbeeld aan de gelijkenis van de 10 maagden. Het gaat in die gelijkenis niet om 5 kerkelijke en 5 wereldse meisjes, maar om 10 meisjes van de kerk. Allen wachtten immers op de Bruidegom? Van die 10 kerkmensen waren er 5 dwaas. Kenden dus de vreze des Heeren niet. Hadden slechts een schijn geloof. Waren niet in oprechte liefde met de Heere verbonden. Denk ook

aan de 10 melaatsen die zo'n groot geloof hadden, dat ze terstond het bevel van de Heere Jezus opvolgden om zich aan de priester te vertonen, hoewel ze nog melaats waren. Allen geloofden in Jezus' wondermacht. Toch keerde er slechts ene genezene terug om God groot te maken. En die ene was, om het zo eens te zeggen, niet eens lid van de "ware kerk", het was een samaritaan. Als er geen waar geloof is zal men buiten geworpen worden, ook al was men een van de "kinderen des koninkrijks", Matth. 8 vers 12.

Een kind van God is niet iemand die altijd maar twijfelt en nooit eens zeker is van zijn zaligheid, maar hij wordt wel bang voor zelfbedrog. Zijn gebed is: Doorgrond me en ken mijn hart o Heere, is hetgeen ik denk niet tot Uw eer, beproef me en zie of mijn gemoed, iets kwaads, iets onbehoorlijks voedt. En doe mij toch met vaste schreden, de weg ter zaligheid betreden!

In dit verband wil ik graag nog het volgende opmerken. Een kerkenraad kan zich zorgen maken over mensen die naar hun mening op geen goede gronden aan het Avondmaal deelnemen. Laat daarom de prediking duidelijk, zuiver, eerlijk, gunnend en waarschuwend zijn, kortom: Schriftuurlijk. Maar we moeten ervoor oppassen een scheiding te maken tussen avondmaalsgangers alsof wij het hart kennen. Er is maar ene Kenner der harten en Die zal straks scheiding maken tussen schapen en bokken en Hij zal Zich niet vergissen! Maar nu dan die andere vraag: zijn er ook kinderen van God in de hemel, die hier nooit aangezetten hebben? Ik weet zeker van wel. Neem eens de kindertjes en doopleden die de Heere vrezen en die door de Heere al vroeg worden weggenomen. Maar ik denk vooral aan de categorie zaligen die om de een of andere reden meenden hier niet aan te kunnen gaan en die jarenlang met het lampje op de rug hebben gelopen. Dat zijn mensen die met "schrik in de hemel vallen". Je kunt van alles en nog wat zeggen over en tot zulke mensen, maar feit is dat die er zijn. Ik ken ook wel mensen bij wie ik de vreze des Heeren meen te bespeuren, maar die zelf menen onbekeerd te zijn. Onverschillig heb ik dit soort mensen nooit gezien, of u wel? Je hoort ze wel eens zeggen: O dominee, nu ben ik al zo oud en nog steeds onbekeerd. Hoe moet dat nu toch, hoe moet dat nu toch? Het zijn in ieder geval geen mensen die behoren tot de zogenaamde "bezittende klasse". Op een wonderlijke manier voel ik mij met hen verbonden, en toen een van hen ons eens door de dood ontviel, was ik wel bedroefd, maar niet als degenen die geen hoop hebben. Ik hoop hen eenmaal weer te zien. Maar goed, er valt nog meer te zeggen. We hopen weer op een volgende gelegenheid!

K. Hoefnagel

MOORDDAL

Jeremia 7:32

Daarom zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat het niet meer zal geheten worden Tofeth, noch dal des zoons van Hinnom, maar Moorddal; en zij zullen hen in Tofeth begraven, omdat er geen plaats zal zijn.

MOORDDAL

Soms worden niet alleen personen gestraft die zondigen, maar ook de plaatsen waar de zonde bedreven wordt. Dan wordt een goddeloze plaats tot een plaats van Gods oordelen. Zo is het oordeel over Tofeth gekomen. De plaats waar afgoderij werd gepleegd zal een begraafplaats worden.

Gods oordeel

Het woordje 'daarom' geeft aan dat het oordeel komt vanwege de Molochdienst die in Tofeth bedreven werd. Het woordje 'zie' legt nadruk op wat gezegd wordt. Het Joodse volk moet er aandacht aan geven, het oordeel komt zeker en is nabij. Jojakim was koning en regeerde elf jaar. Zijn zoon Jojachin regeerde drie maanden. Daarna regeerde Zedekia elf jaren. Toen kwam de Babylonische ballingschap. Op zijn hoogst zou het dus nog ruim tweeëntwintig jaar duren. "De dagen komen" namelijk van de wegvoering van het Joodse volk. De tijd is nabij. "Spreekt de HEERE": het oordeel komt zeker. De naam van het dal zal veranderd worden. Er zal geen eerbied meer zijn voor de afgodendienst. Het zal metterdaad een moorddal zijn, het zal geen afgodische trommelplaats meer zijn. Letterlijk staat er: het dal der vermoording. Dit kan een herinnering zijn aan het doden van kinderen. Hellenbroek kiest liever voor de opvatting dat veel Joden in dit dal door de Babyloniërs gedood zouden worden of dat veel gedoden in en rond Jeruzalem hier begraven zouden worden. Er staat in onze tekst: 'Omdat er geen plaats zal zijn.' Dit kan betekenen dat het in Tofeth helemaal vol zal zijn met dode lichamen. Het kan ook betekenen dat er buiten Tofeth geen enkele plaats meer zal zijn om te begraven, zoveel doden zullen er zijn. Enige tijd voor en ten tijde van de wegvoering zijn er veel Joden gedood. De zonen van Zedekia werden geslacht voor zijn ogen en daarna werden hem de ogen uitgestoken en werd hij weggevoerd naar Babel. Veel Joden werden er toen door het zwaard gedood. De plaats die door de afgodendienaren als heilig werd beschouwd, zou nu ontheilgd worden door de dode lichamen van de verslagen Joden. Dode mensen zien en horen niet. Afgoden zien en horen ook niet. In de afgoden wordt eigenlijk de duivel vereerd. De duivel wordt Beëlzebul genoemd, dat is meester van het graf. Dan is het ook gepast dat een plaats waar de afgoden gediend werden, tot een begraafplaats wordt. Aanraking met een lijk maakt je onrein. Tofeth zou dus heel erg onrein worden. Later is Tofeth gebruikt als een plaats waar alles wat onrein was heengebracht werd en er een vuur brandde om al die onreinheid te

verbranden. Ook werden hier later de armste mensen uit de stad en misdadigers begraven of onbegraven neer geworpen als een prooi voor roofvogels en verscheurende dieren. Het dal werd tot een zinnebeeld van de hel: het werd Gehenna, dal van Hinnom, genoemd. De Joden noemen de duivel de prins van Gehenna. Ook de Heere Jezus gebruikt voor de hel het woord Gehenna. Het is het onuitblusselijk vuur, waar de worm niet sterft. Als kinderen verbrand werden was er wening der ogen en knersing der tanden.

Toepassing

Dat het oordeel over Tofeth ook ons zou doen sidderen. Er is reden om te vrezen dat de Heere over Nederland een soortgelijk oordeel zal doen komen. Lijkt Nederland niet op een hel van goddeloosheid? Er is reden genoeg dat Nederland metterdaad tot een Moorddal wordt. We hebben het verdiend tot een Moorddal gemaakt te worden. Er zijn vervolgingen in de landen rondom Nederland, bijvoorbeeld in Frankrijk en in Hongarije. Wat zal er in Engeland gebeuren? Veel geloofsgenoten vluchten naar Nederland. Hoe gemakkelijk kan Nederland de plaats worden van hun en ons verderf. Ook in Nederland kan de vervolging komen. Er kan oorlog komen. Er kunnen bloedige oorlogen komen en schrikkelijke vervolgingen. Zo zou Nederland tot een Moorddal worden. Dat wij wakker zouden worden door dit gevaar opdat het oordeel zou worden afgewend. Het gevaar hangt zichtbaar boven ons hoofd. En om geen Moorddal te worden, wordt een dal van leven. Een land waar geestelijk leven in gezien wordt. Wij moeten anders leven dan tot nu toe. Niet meer dood in de zonde en goddeloosheid, maar levend in godzaligheid. Dan zal de Heere gelukkige en gezegende dagen doen komen. Nederland zou een dal van vrede zijn, van voorspoed en alle denkbare weldaden. We zouden met vrede begraven worden, wij en onze kinderen na ons tot in lengte van dagen. We zouden in Nederland ongestoord begraven worden omdat er tot in lengte van jaren plaats voor ons zou zijn.

A. van Heteren

BOEKBESPREKINGEN

Erik-Jan Verbruggen, Samen in een nieuw gezin, over samengestelde gezinnen, paperback, 112 blz., € 9,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-94-6278-0606.

De auteur is als maatschappelijk werker en regiomanager verbonden aan Stichting De Vluchtheuvel. Dit boekje verschijnt in de serie 'Zorg voor elkaar'. Een samengesteld gezin wordt gevormd als een alleenstaande ouder hertrouwt. De auteur geeft goede, verantwoorde en waardevolle adviezen aan ouders en stiefouders wat de opvoeding betreft. Zij die op het punt staan een samengesteld gezin te vormen of zij die deel uitmaken van een samengesteld gezin doen er goed aan de inhoud van dit boekje te lezen. Ook familieleden en ambtsdragers kunnen er hun winst mee doen. Helder en duidelijk wordt op deskundige wijze uiteengezet welke zaken aandacht vragen in een samengesteld gezin. Terecht wordt ervan uitgegaan dat huwelijk en gezin instellingen van God zijn. Nuttige tips en voorbeelden worden gegeven. Aanbevolen.

Douglas Bond, De leermeester, Roman over John Knox, vertaling Nico van den Berge, paperback, 448 blz., € 22,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-1628-0.

De auteur is een Brits docent Engels en geschiedenis. Eerder schreef hij een historische roman over Calvijn. Nu dus over John Knox. Wie kennis wil nemen van de boodschap en het leven van John Knox kan goed in deze roman terecht. Uiteraard zijn ook een aantal personen verzonnen. Maar de kerkhistorie wordt getrouw gevolgd. Kortom, een verantwoorde historische roman.

D. Martin Lloyd Jones, Oorzaken en genezing van geestelijke depressiviteit, paperback, 367 blz., € 19,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-09985.

De auteur was arts en later predikant te Londen. Hij leefde van 1899-1981. Hij beschrijft de oorzaken van geestelijke depressiviteit en ook de genezing hiervan. Het boek is in Nederland en ook in Engeland meer dan eens herdrukt. De vijfde druk in het Nederlands ligt voor mij. We kunnen slechts enkele zaken aanstippen uit dit boek dat duidelijk in een behoefte blijkt te voorzien. De auteur schrijft dat karakter een rol kan spelen. Een geestelijke depressie kan optreden na een bijzondere zegen. De duivel kan misbruik maken van onze lichamelijke toestand en van ons karakter. Op blz. 24 staat: "De uiteindelijke oorzaak van alle geestelijke depressiviteit is ongeloof." Op blz. 25 en 26 zegt

Lloyd Jones dat je het woord tot jezelf moet richten en zeggen 'Hoop op God – in plaats dat je al klagend in deze depressieve, ongelukkige toestand blijft hangen. En vervolgens moet je het oog op God slaan, bedenken wie God is en wat God is, wat Hij gedaan heeft en wat Hij bij Zichzelf gezworen heeft te zullen doen. En als u dat gedaan hebt, eindig dan maar op hoge toon. Tart jezelf, andere mensen, de duivel en de hele wereld, en zeg met de psalmist: 'Ik zal Hem nog loven voor de verlossingen Zijns aangezichts, Hem Die ook de menigvuldige Verlossing van mijn aangezicht is, en mijn God.'"

Dr. J.H. van Doleweerd, Dauw op de aarde. De zending van de kerk in de wereld. Uitgave Labarum Academic, Apeldoorn, 240 blz., paperback, € 17,95, ISBN 978-90-3361-782.

Het boek is een uitgave in de serie 'Theologische Thema's.' De auteur heeft als zendeling mogen arbeiden in Afrika en Latijns- Amerika. Namens de Zending Gereformeerde Gemeenten is hij verbonden aan de theologische hogeschool Johannes Calvin te Denpasar in Indonesië. De auteur heeft oog voor valkuilen die kunnen optreden bij het elders stichten van een gemeente of het bij het in contact treden met andere kerken. Cultureel bepaalde tradities kunnen hinderpalen zijn als ze tot norm verheven worden. Aansluiting bij een concrete lokale cultuur is niet verkeerd, maar die cultuur dient wel getoetst te worden aan de inhoud van Gods Woord. In een tijd van ontkerkelijking dient de zending hoger op de agenda van de kerk te komen staan. De zendingsopdracht van Christus geldt vandaag onverkort. Er wordt geschreven over de praktijk van het zendingswerk, over missionaire gemeentevorming met name in grote steden en theologisch onderwijs. We besluiten met een citaat dat we vinden op blz. 229 "De kerk zal tot de wederkomst de volken moeten opzoeken waar Christus nog niet of niet meer genoemd wordt en zo blijft zij de aardbol in haar handen dragen. De Bijbel staat vol beloften dat de einden der aarde zich tot de Heere zullen bekeren en alle geslachten der heidenen voor Zijn aangezicht zullen aanbidden (Ps. 22:28)."

Ds. W. Silfhout, Woorden van wijsheid voor ondernemers en leidinggevenden, gebonden, 108 blz., € 9,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-94-6278-0071.

De auteur, predikant van de gereformeerde gemeente te Capelle aan den IJssel-Middelwatering, probeert vanuit de Bijbel handreikingen te bieden aan ondernemers en leidinggevenden waarmee zij hun winst kunnen doen. In dertig korte bijdragen wordt een aantal thema's behandeld. Bijvoorbeeld 'Grenzen aan de groei' vanuit Spreuken 30:15b 'Deze drie dingen worden niet verzadigd, ja, vier zeggen niet: Het is genoeg.' Hierin stelt de auteur dat er weleens een

grens zou kunnen zijn aan de economische groei. Het boekje vormt een goede aanzet om dieper en uitgebreider over de aangesneden zaken na te denken en wellicht te publiceren.

Dr. C.A. van der Sluijs, Pastorale wenken, Over geestelijk leven en alledaagse praktijk, paperback, 159 blz., € 13,90, Brevier Uitgeverij, ISBN 9789491583537.

De auteur heeft als medewerker van het panel op Refoweb vele vragen beantwoord. In dit boek zijn vragen en antwoorden gebundeld die betrekking hebben op leer en leven. Met sommige antwoorden ben ik het eens, andere antwoorden roepen vragen op en met nog weer andere antwoorden ben ik het niet eens. Er zou heel veel genoemd kunnen worden, maar we moeten ons beperken. Het roept op zijn minst vragen op als we op blz. 12 lezen dat uitspraken uit het gezelschapsleven door dominees gehanteerd worden bij gebrek aan leven. Aan de andere kant lezen we met instemming op blz. 23 "De ouderling in 'De Wachter Sions' wil dus aantonen dat het ware geloof opkomt uit Gods verkiezing van eeuwigheid. Daarin heeft hij gelijk. Want als dit niet waar was, werd er niemand zalig. Bekijk het eens van die kant." Er zitten bedenkelijk kanten aan het beantwoorden van vragen van jongeren die we niet persoonlijk kennen en waarvan we de achtergrond niet of alleen summier kennen. Het is onzes inziens beter dat jongeren naar hun eigen predikant, wijkouderling of een kind van God gaan die weet hebben van hun omstandigheden.

P E R S BERICHT

Psalmzangdag in Bovenkerk Kampen

Een middag voor het hele gezin!

Op D.V. zaterdag 14 maart 2015 wordt in de Bovenkerk te Kampen de landelijke Psalmzangdag weer gehouden. Dit jaar worden er psalmen gezongen rondom het thema gebed en gebedsverhoring.

Ds. H. Zweistra, predikant van de Hersteld Hervormde gemeente te Nederhemert, zal de psalmen van toelichting voorzien. De samenzang wordt dit jaar op het Hinszorgel begeleid door Harm Hoeve. De psalmen worden niet-ritmisch gezongen, uit de berijming van 1773.

De Psalmzangdag is voor iedereen gratis toegankelijk. Wel wordt er twee keer gecollecteerd om de kosten te dekken. In de pauze zijn consumpties tegen betaling verkrijgbaar. De middag begint om 13.30 uur en is rond 16.30 uur afgelopen. Parkeertip: Stadhuis, Burg. Berghuisplein, op ca. 10 min. loopafstand van de Bovenkerk. Zie voor meer info: www.psalmezangdag.nl.

Werkgroep oudersenfamilierondom

Sinds 2012 bestaat de werkgroep 'Ouders en familie rondom mensen met een andere geaardheid'. Deze werkgroep is opgericht vanuit de behoefte aan onderling contact van mensen, die met homofilie worden geconfronteerd in het gezin en/of familiekring. Wanneer wij hiermee te maken krijgen, komen we voor allerlei vragen te staan. De hoofdvraag is vaak: Hoe moeten we met onze zoon/dochter die anders geaard is omgaan?

Het doel van de werkgroep is om elkaar daarin tot een hand en een voet te zijn. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om standpunten op te rekken of ter discussie te stellen. We nemen de Bijbel als uitgangspunt voor ons spreken en denken over seksualiteit en dat het scheppingsgevegeven ons laat zien dat het huwelijk bedoeld is voor twee mensen van verschillend geslacht.

Meer informatie kunt u vinden op de website: www.oudersenfamilierondom.nl Op **D.V. vrijdag 20 maart 2015** beleggen we regionale bezinningsavonden voor ouders en familieleden van mensen met een andere geaardheid. De aanvang is om 19.30 uur. Inloop vanaf **19.00 uur**. Nu al maken we u attent op de landelijke bezinningsbijeenkomst die wordt gehouden op **D.V. vrijdag 5 juni 2015 om 19.30 uur**. We hebben Ds. P. de Vries (HHK – Boven-Hardinxveld), bereid gevonden een lezing te houden over '*homoseksualiteit acceptatie en grenzen*'. De locaties worden bekend gemaakt aan diegenen die zich hiervoor hebben aangemeld. We heten u alvast hartelijk welkom op deze avond. Aanmelden kan door een email te sturen naar contact@oudersenfamilierondom.nl

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand**.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116

E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 20,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 20,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

Uitnodiging

Het bestuur van de reformatorische vereniging voor ongewild kinderloze echtparen nodigt alle leden – en de echtparen die tot de doelgroep behoren, maar (nog) geen lid zijn – uit om deel te nemen aan onze bijeenkomst op **D.V. zaterdag 21 maart 2015** in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Achterbergsestraatweg 59a te Rhenen.

Agenda

- 13.45 uur ontvangst met koffie
- 14.15 uur opening
- 14.30 uur inleiding door Ali van Dijk, medewerker NPV –
Zorg voor het leven **'Ethische vragen bij medische mogelijkheden'**
- 15.15 uur pauze
- 15.45 uur nabespreking met vragenbeantwoording
- 16.30 uur sluiting
- 16.45 uur algemene ledenvergadering
- 17.30 uur maaltijd

Na afloop van de vergadering is er een gezamenlijke maaltijd voor de (potentiële) leden. U kunt zich hiervoor aanmelden bij Ilona Kalkman, telefonisch via (0184) 64 22 53 of 06-27 10 03 87, per e-mail via aanmelden@revoke.nl of via onze website www.revoke.nl, tot uiterlijk D.V. 7 maart 2015. De kosten voor deze maaltijd bedragen € 12,50 per persoon voor leden en € 15,00 voor niet-leden en worden ter plaatse bij de penningmeester Arjaan van Rooijen voldaan.

De open najaarsbijeenkomst wordt gehouden op D.V. zaterdag 14 november 2015.

Wilt u vrijblijvend de vernieuwde Nieuwsbrief van Revoke ontvangen? Vraag deze gratis aan via infoke@revoke.nl !

HARKES

Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN

Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn

**Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio**

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"

www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl

ReVOKE

Reformatorische
Vereniging van Ongewild
Kinderloze Echtparen

Uitnodiging

Alle echtparen die tot de doelgroep behoren, worden hartelijk uitgenodigd om deel te nemen aan onze bijeenkomst op D.V. zaterdag 21 maart 2015 in de kerk van de Gereformeerde Gemeente, Achterbergsestraatweg 59a, Rhenen. Aanvang 14.15 uur.

Ali van Dijk, medewerker bij NPV Zorg voor het leven, zal een inleiding houden over:

'Ethische vragen bij medische mogelijkheden'

Voor informatie en aanmelden zie onze website, aanmelden@revoke.nl of bel (0184) 64 22 53.

Wilt u vrijblijvend de vernieuwde Nieuwsbrief van Revoke ontvangen? Vraag deze gratis aan via infoke@revoke.nl !

www.revoke.nl

De Verrassing

Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Is de DOOP GELIJKTIJDIG DE WEDERGEBOORTE?

De Puriteinen en onze vaders leren anders!
Daarom wil de Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht de WAARHEID weer terugbrengen in de Duitssprekende landen.

Zie onze website www.svvhd.org voor informatie.
Of bel 0345 - 58 08 10, ook voor een presentatie.

Voor giften: NL35 ABNA 0548 9879 20.

ONDERSTEUNING VAN DIACONIEËN

Diaconieën zien de laatste tijd een toename in de aanvragen van gemeenteleden die hulp zoeken op het gebied van (problematische) schulden en/of budgetbeheer. SVF Bergambacht heeft veel ervaring in het ondersteunen van diaconieën op dit gebied. Daarnaast kan (vrijblijvend) voorlichting gegeven worden over het omgaan met dergelijke verzoeken.

SVF
Bergambacht

T 0182 - 35 15 57

bergambacht@svf.nl

www.svf.nl